

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 9 april 2015

Mål nr

Ö 5486-13

KLAGANDE

MAA

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat P-OJ

MOTPART

ZS

Ombud: Advokat SK

SAKEN

Avvisande av talan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2013-10-08 i mål Ö 3285-13

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Dok.Id 104428

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

Med ändring av hovrättens beslut hänvisar Högsta domstolen målet till Stockholms tingsrätt.

Högsta domstolen fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen åt P-OJ till 13 558 kr. Av beloppet avser 10 846 kr avseende arbete och 2 712 kr mervärdesskatt.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

MAA har yrkat att Högsta domstolen återförvisar målet till Nyköpings tingsrätt alternativt hänvisar det till Stockholms tingsrätt eller annan behörig domstol.

ZS har motsatt sig att målet återförvisas till Nyköpings tingsrätt men medgett att målet hänvisas till Stockholms tingsrätt.

SKÄL

1. I ansökan om stämning mot ZS vid Nyköpings tingsrätt yrkade MAA vårdnad om och umgänge med parternas gemensamma barn, som, liksom ZS, hade skyddade personuppgifter. Sedan ZS invänt att talan hade väckts vid fel forum avvisade tingsrätten MAAs talan.
2. MAA överklagade avvisningsbeslutet. Han yrkade i första hand att målet skulle återförvisas till Nyköpings tingsrätt och i andra hand att det skulle hänvisas till Stockholms tingsrätt. Hovrätten har funnit att varken Nyköpings tingsrätt eller Stockholms tingsrätt är behörig domstol och har därför avslagit MAAs överklagande.

3. Frågan i målet är hur föräldrabalkens regler om forum i mål om vårdnad, boende och umgänge ska tillämpas när barnet har skyddade personuppgifter.
4. I 6 kap. 17 § första stycket föräldrabalken anges att frågor om vårdnad, boende eller umgänge tas upp av rätten i den ort där barnet har sitt hemvist. Om det inte finns någon behörig domstol tas frågorna upp av Stockholms tingsrätt. Av 10 kap. 1 § rättegångsbalken följer att barnets hemvist är den ort där barnet var folkbokfört den 1 november föregående år.
5. Barnets hemvist är inte exklusivt forum. Det innebär att om käranden väcker talan i strid med föräldrabalkens forumregel ska rätten avvisa talan endast om svaranden gör foruminvändning eller uteblir.
6. Enligt 10 kap. 20 § första stycket rättegångsbalken kan högre rätt, för det fall den förklarar att lägre rätt inte är behörig att ta upp ett mål som väckts där, på yrkande av part hänvisa målet till lägre rätt som är behörig.
7. En domstol kan i enlighet med 10 kap. 26 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) få del av en sekretessbelagd adressuppgift som behövs för delgivning. Tingsrätten fick på det sättet kännedom om ZSs och barnets adress. Sekretessen utgör emellertid hinder mot att uppgiften läggs till grund för att en högre rätt överlämnar målet till domstol som är behörig på grund av barnets hemvist.
8. Frågan blir då om Stockholms tingsrätt kan anses behörig på grund av bestämmelsen om reservforum i 6 kap. 17 § första stycket föräldrabalken. En tolkning av bestämmelsen strikt enligt ordalydelsen talar för att Stockholms tingsrätt ska ta upp målet endast när behörig domstol saknas. Detta skulle innebära att det i vissa fall inte är möjligt att föra en process angående frågor om vårdnad, boende och umgänge rörande ett barn som har skyddade person-

uppgifter. Följden skulle bli att käranden i dessa fall fråntas sin rätt till domstolsprövning. En sådan ordning står i strid med artikel 6.1 i Europakonventionen.

9. Reservforum i 6 kap. 17 § första stycket föräldrabalken ansågs vid införandet kunna ha praktisk betydelse. Syftet måste anses vara att situationer som faller utanför huvudregeln i bestämmelsen ska omfattas (jfr SOU 1946:49 s. 118 och prop. 1949:93 s. 162). När foruminvändning görs och barnet har skyddade personuppgifter är det närmast att likna vid att behörig domstol saknas. Stockholms tingsrätt bör då anses behörig.

10. På grund av det anförda bör hovrättens beslut ändras och målet hänvisas till Stockholms tingsrätt.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström (referent), Kerstin Calissendorff, Lena Moore och Ingemar Persson
Föredragande justitiesekreterare: Emilie Strömberg